

EL-CÂHİZ

Ben Amr b. Bahr, eski zamanlardan geliyorum buraya! “El-Câhız” olarak biliniyorum. Gözlerimin patlak patlak olması sizleri şaşırtmasın! Zaten, bu sebepten dolayı “el-Câhız” olarak tanınıyorum.

Bir gün, evimizin kapısında dururken, bir kadın geldi ve “sana ihtiyacım var, benimle geliver” dedi. Beraberce bir kuyumcu ustasına gittik. Oraya varınca, Nakkaş’a : “Aynen bunun gibi!” dedi ve oradan ayrıldı. Nakkaş’a, ne demek istediğini sordum; o da: “Bana bir yüzük getirdi ve üzerine şeytan resmi yapmamı istedi. Ben de; ‘efendim, ben şeytanı hiç görmedim ki’ dedim ve o da bana seni getirdi!...”

Ben Basra’da yaşıyordum. Hicri 160 (Miladi 775) yılında orada doğdum ve orada büyüdüm. Arapça ilmini de orada tahsil ettim. Basra o günlerde Arap bilimlerinin merkeziydi.

Henüz küçük yaştayken, rahmetli babam vefat ettiğinden, benim ve annemin hayatını idame ettirebilmek için; simit, balık gibi şeyler satarak para kazanmam gerekiyordu. Buna rağmen ilim öğrenmekten geri kalmadım. Her hangi bir şekilde para kazandığımda, onunla kitap, defter satın alıyordum. Elimde kitap ve defterlerle ne zaman eve varsam, annem kızar bana olmadık şeyler söylerdi. (Câhız, burada susar ve yüksek sesle güler, sonra da sözüne şöyle devam eder):

Biliyor musunuz niçin güldüğümü! Şimdi sebebini söyleyeceğim;

Bir gün eve geldim ve annemden bana yemek vermesini istedim. O da; içinde kitap ve defterlerin olduğu bir tabağı önüme koyuverdi! “Bu ne”! dedim, “Bu, işte senin eve getirdiklerin!”, dedi. Mahzun bir şekilde evden çıktım ve mescide gidip oturdum. Beni (mahzun bir şekilde otururken gören) Yunus B. İmran ; “Hayırdır, neyin var!” dedi. Ben de kendisine, annemin bana yaptığını anlattım. Beni evine götürdü ve bana yemek ikram etti, üstüne de elli dinar para verdi.

Bu parayla birlikte doğruca çarşıya gittim. Un ve yiyecek aldım. Aldıklarımla sevinçli bir şekilde eve döndüm. Annem, beni bu şekilde görünce: “Nerden buldun bunları?” diye sordu. Ben de: “Bana sunduğun defter-kitaplardan!” diye cevapladım.

İhtiyarladığım ve belim bükülmeye başladığında, Bağdat’a gitmeye karar verdim. Orada, büyük âlimlerle buluştum ve üç yüzden fazla kitap telif ettim. Toplumsal, Edebi, Kültürel alanlarda, o dönemde gündem de olan tüm konularda eserler yazdım. Seyahatlerimden derlediğim bilgileri, Arap şairlerinin önde gelenlerinden ezberlemiş olduğum şiirleri derledim ve size o yüzyılın olaylarını doğru bir şekilde anlatan geniş bir servet bıraktım.

Size bırakmış olduğum kitaplarımdan en meşhur olanları ise: “El-Beyan ve’t-Tibyan”, “el-Buhala” ve “el-Hayavan”...

Şimdi, sizlere kendimi tanıttıktan sonra, müsaadenizle geldiğim gibi gidiyorum...